

Posamezne številke:
Navadne Din 1.—,
ob nedeljah Din 2.—.

„TABOR“ izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri v
datum naslednjega dne ter stane
mesечно po št. D 18.—, za ino-
vestnost D 26.—, dostavljen na dom
D 19.—, na izkaznice D 18.—,
inacuti po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA“,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke:
Navadne Din 1.—,
ob nedeljah Din 2.—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intarurb. št. 279.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštekovni
račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

TABOR

Leto: V.

Maribor, petek 28. marca 1924.

Številka: 72.

Konflikt dveh na- rodnih interesov.

Maribor, 27. marca.

Novosadski »Deutsches Volksblatt« in »Cillier Zeitung« imata nekam čudno zvezo. V Novem Sadu se sme udrihati po Slovenceh, kolikor se komu zljubi, zato pa mariborski in celjski Nemci dirigirajo najstrupenejše napade v Novi Sad. »Cillier Zeitung« potem take reči profiska, češ: Das Neusätzer »Deutsches Volksblatt« schreibt . . .

Tako sta se oba nemška lista razpi-
sala o mariborskem gledališču, čigar
naslovu dajeta ušesca (Nationalthea-
ter). Glejte, spet so Slovenci zagrošili
težak greh: niso vprašali — recimo dr.
Grosli ali dr. Kupnika — kakšno ime
naj dajo gledališču! Zgodba o maribor-
skem gledališču se začneja z zgodbo o
»Theater- in Kasinovereinu«. Ta je last-
nik poslopja, prostorov, inventarja. O-
snovali so ga Nemci in čili zastopstvo
tudi Slovencev, »doch begreiflicherwei-
se mit Rücksicht auf die geringe Anzahl
der damals in Marburg lebenden Slove-
nen, in geringer Anzahl. Skoraj da že
vidimo blaženo idilo, kako so se Slovenci
in Nemci v Mariboru objemali in kako
dobro se je godilo tistemu »pištemu šte-
vilu« sprico tevtonske »unirohlnobnosti«
in »širokosrčnosti«. Iz tega tedaj, da je
bilo nekoč med člani Kasinovereina ne-
koliko Slovencev, izvajajo Nemci danes
— ko v Jugoslaviji objokujejo razvali-
ne nekdanjega svojega »Drugar« čez
slovensko zemljo — pravico do kazin-
skega poslopja in kajpa, pravico do
nemškega gledališča v Mariboru. Po
prevratu so se Nemci takoj vživeli v
»geänderte Verhältnisse« in so dali Ka-
zino na razpolago za slovenske gledali-
ške predstave! A propos; ali ni bilo od-
ločilnega nekaj več, kakor je nemško
spoznanje, da je treba računati z novimi
razmerami? Ej, bratec, bila je sila, in če
ne bi bilo priliska, ne bi Nemci niti za
las popustili. Saj so bili še do sklepa sen-
žermenske pogodbe prepričani, da bo
Maribor pripadel Nemški Avstriji. Glej-
te, za nas Jugoslovane je nemško delo
za izločitev Maribora in okolice iz takrat
že ujedinjene in mednarodno priznane
države SHS vočjega pomena, nego ne-
kaka »nvidevnost« gg. Mravlagov, Oro-
slov itd., ki je stala natanko v proporci-
jelnem razmerju s silo naših bajone-
tov.

Kazinsko društvo je bilo razpuščeno.
Ali juridično pravilno ali ne, to je stvar
pristojnih oblasti in sodišč. Ne dvomi-
mo, da bi se dalo pravno dokazati, da
ni bilo pravilno, ko je vlada zaplenila
schulverinske šole v območju Sloveni-
je. Kaj vse se ne da dokazati in podpreti
s paragrafi! Toda tu gre za nekaj več.
Gre za popolno politično, gospodarsko
in narodno izpremembo. In vse to je ta-
ko tesno zvezano, da ne moremo ločiti.
V novi državi se tudi paragrafi spre-
minjajo, dokaz, da so pravne razmere tak-
isto doživele nekaj prevrata. In mi Slo-
vencei smo videli v nemških društvih o-
stanko tistega sistema, ki se je na naši
zemlji sesul v razvaline, videli smo pol-
nom nemške politike. V tem preobratu so
bile potrebne razne pravne izpremembe.
Bolj ko so Nemci agitirali za sosedno
državo, bolj smo mi pospeševali odpra-
vo tega, na kar se je opirala nemška
moč. Tako je tudi kazinsko društvo, ki
je med vojno itak zanemarilo svoje de-
lovanje, izginilo s površja. Danes ga ho-
čejo Nemci zopet obuditi. Zakaj? Potre-
bujejo novih oporišč. Mislijo, da je zdaj
ugoden čas, da se pod krinko nekake lo-
jalnosti opomorejo. Videli smo, da je
Nemcem celo oblast v ribarskem druš-

Vlada Pašić—Pribičević.

Danes 27. tm. popoldne bo podpisan ukaz o imenovanju nove vlade.

Sporazum med Pašićem in Pribičevićem dosežen in bo danes ob 14. uri podpisan. — Pašić pri kralju.

BEOGRAD, 27. marca. Včerajšnja vest, da je g. Pribičević odklonil vabilo Pašića na sodelovanje v vladi, se je tekom včerajšnjega popoldneva izkazala kot neresnična.

BEOGRAD, 27. marca. Danes ob 10. uri dopoldne je g. Pašić sprejel v predsedstvu vlade zastopnike Samostalnega demokratskega kluba, ga. Pribičevića in Grisogona. Govorilo se je o detajlih sporazuma med radikali in samostalnim demokratskim klubom glede sodelovanja in vstopa Pribičevićeve skupine v vlado. Konferenca je trajala do 12. ure dopoldne. Nato sta se podala Pribičević in Grisogono v privatno stanovanje g. Pribičevića, kjer sta se sestala s svojimi prijatelji. G. Pribičević je pojasnil svoje in naziranje g. Pašića, nakar se je razpravljalo o posameznih točkah sporazuma. Sporazum z radikali je bil v

principu sprejet in je bilo sklenjeno, da se ob dveh sestanejo obojestranski zastopniki, da se sporazum protokolira. — Samostalni demokratski klub je poveril to nalogo posl. Popoviću in Wilderju. Po konferenci obojestranskih delegatov se sestane Samostalni demokratski klub k seji.

BEOGRAD, 27. marca. Po konferenci, ki jo je imel g. Pašić ob 10. uri z g. Pribičevićem, je šel g. Pašić na dvor in je poročal kralju o pogajanjih z g. Pribičevićem ter mu je predložil sestavo vlade Pašić-Pribičević. Danes ob 4. uri popoldne bo podpisan ukaz o imenovanju nove vlade. Samostalni demokratski klub doli v novi vladi 4 ministrska mesta in dva državna podtajnika (v ministrstvu za notranje zadeve in za agrarno reformo).

Vsi Radićevci morajo izročiti poverilnice.

Konferenca šefov opozicije.

BEOGRAD, 27. marca. Danes dopoldne so se sestali šefi opozicijskih strank k konferenci, na kateri so razpravljali o položaju, ki je nastal vsled izstopa Pribičevićeve skupine iz demokratskega kluba. Konstatirali smo, da izstop Pribičevićeve skupine razmerja obeh skupin ni bistveno spremenil. G.

Davidovića se je pozvalo, naj razmere v svoji stranki razčisti, da ne pride več do senzacij. Nato so imeli poslanci Radićeva stranke sestanek, na katerem je posl. Predavec poročal o konferenci načelnikov strank. Sklenilo se je pozvati vse poslance stranke, ki dozdaj niso izročili poverilnic, da to takoj stori.

Džemijet bo podpiral novo vlado.

BEOGRAD, 27. marca. Džemijet se še vedno ni mogel odločiti, ali naj podpira vlado ali pa opozicijski blok. To kolebanje kažejo najbolj izjave nekaterih njegovih poslancev, ki so si v popolnem protislovju. Dopoldne je imel klub sejo in je z 8 proti 6 glasovom odklonil vstop v Pašičevo vlado. Ob pol 5. uri popoldne

pa je izjavil predsednik Ferad beg Draga nekemu novinarju: »Ostanemo nevtralni in se ne odločimo ne za vlado ne za opozicijski blok.« Kmalu na to pa sta se Ferid beg Draga in Kenan Zin mudila čez eno uro pri g. Pašiću in sta potem izjavila, da bo džemijet enodušno in odločno podpiral Pašičevo vlado.

NOVA VLADA ZA REŠITEV HRVATSKO - SRBSKEGA SPORA.

ZAGREB, 27. marca. Sotrudnik »Novosti« je govoril s predsednikom skupščine Jovanovićem, ki ga je pooblastil, da naj odločno dementira vesti, da bo nova vlada vodila protihrvatsko politiko. Z druge strani pa se izve, da bo radikalna stranka izrabila dobo, ko bo skupščina odgodena, za rešitev hrvatsko-srbskega spora in se bo skušala približati hrvatskim skupinam.

KOLEBANJE DŽEMIJETOVCEV IN NEMCEV.

BEOGRAD, 27. marca. Opoldne se je razširila govornica, da so Nemci in džemijet odklonili sodelovanje s Pašićem. Opoldanski časopisi in posebno zemljoradniške »Novosti« so to poročilo posebno podčrtali in povdarjali izolacijo g. Pašića. Mislijo se je, da bo Pašić vsled stališča Nemcev in džemijeta svoj mandat odložil. Opoldne se je podal g. Pašić na dvor in je poročal kralju o pogajanjih in

vu neobhodno potrebna. Tudi tja zanašajo nacionalna nasprotja! Koliko več bi pomenilo za nje nemško gledališče, nemški kazino. Vemo, kakšno važnost so svojčas polagali Nemci na kazino sredi bele slovenske Ljubljane! Danes bi hoteli vsaj na meji imeti viden znak svoje moči; hoteli bi uničiti sadove slovenskega prevrata. Nič ne računajo z novonastalimi razmerami, s psihologijo obmejnega slovenstva. Narodnostni boj hočejo, seveda zaenkrat pod nevtralnimi krinkami. In na pomoč jim naj pridejo paragrafi!

Mari so res tako slepi, da ne vidijo, da je v Mariboru popolnoma izključeno, da bi gledališče dajalo nemško predstavo? Proti temu se vzbuja enodušen odpor vse slovenske večine. Recimo, da bi iz tega ali onega razloga bila njihova zahteva objektivno pravilna. Toda v takih vprašanjih ne gre za paragrafe, račune in teorije, temveč za nekaj silnej-

šega: gre za interes naroda, ki vidi v obmejnem Mariboru svojo ogroženo točko in ki ho v nacionalni državi našel dovolj moči in sredstev, da tu absolutno zavaruje svoje interese. V trenutku, ko so se nemški ostanki organizirali politično in nacionalno, so se postavili proti nam. Odtod tem silnejši odpor našega življenja, odtod nacionalni blok za občinske volitve itd. Nemci imajo seve teoretično pravico, da se organizirajo za svoje interese, praktično pa v naših razmerah samo ojačujejo slovenski odpor in izzivajo nove boje.

Kar se tiče gledališča, odklanjamo nemške opazke kot smejne. Naj nam povedo Nemci, v katerem jugoslov. mestu uspeva gledališče brez državne subvencije? Denarna kriza mariborskega gledališča je problem vseh naših gledališč. Da bi nemške predstave ta problem rešile, si dovoljujemo zelo dvomiti. —

možnostih uspeha. Njegov mandat za sestavo vlade se je podaljšal avtomatično do danes opoldne, ker ni podal demisijske. Popoldan so se v kabinetu vršila pogajanja med Pašićem, med šefi posameznih grup in med radikalnimi voditelji. Največ se je govorilo o stališču džemijeta in Nemcev. Zvečer sta se pogajala z džemijetom ministra Kojić in Petrović. Kar se tiče stališča Nemcev, se je dosegel definitivni aranžma, namreč, da bosta čva stala na strani Pašičeve vlade, dočim ostane ostalih šest nevtralnih, tako, da ne bodo podpirali niti vlade, niti opozicije. Radikalci so se s tem sklepom zadovoljili. — Stališče džemijeta je zelo komplicirana zadeva in ne ve se še, ali gre za nove zahteve džemijeta ali za vpliv bosanskih muslimanov.

Stališče džemijeta je včeraj onemogočilo sestavo vlade. Zatrjuje se, da Ferad beg Draga in Kenan Zija vsako uro menjata svoje mišljenje; momentano sta za vlado, prihodnji trenutek pa zoper njo. Včeraj zvečer se je razširila govornica, da je v džemijetovem klubu nastal razkol. Večji del se bo namreč držal vlade, dočim ostali ostanejo izven kombinacije.

NEMCI NE BODO PODPIRALI NOVE VLADE.

BEOGRAD, 27. marca. Klub nemških poslancev je na včerajšnji konferenci izdal sledeči komunik: Predsednik nemškega kluba dr. Kraft je g. Pašiću na njegovo povabilo za sodelovanje v vladi odgovoril, da rečnua klub nemških poslancev z izpremenjenim razpoloženjem nemških volilcev in s sklepi odbora stranke z dne 14. tu. in da je sklenil, da ne pristopi k parlamentarni večini, ki bo podpirala novo vlado.

Boji z irskimi ustaši.

LONDON, 25. marca (Wolff). Iz Dublina se poroča, da je bil velik del orožja in oboroževalnih predmetov, ki so se odvezeli vstašem v Gormanstownu in Dalmonogechu, izročeni vladi. Pri Rosanleetrinu je prišlo do spopada med četami svobodne države Irske in enim delom iregularnih čet, pri katerem je bil en poročnik vladnih čet ubit, en poročnik iregularnih čet pa je bil ujet.

BORZA.

CURIH, 27. marca. Predborza. Pariz 31.40, Beograd 7.10, London 24.86, Berlin 0, Praga 16.80, Italija 25, Newyork 578.50, Dunaj 0.00814, Sofija 4.15, Bukarešta 3.

ZAGREB, 27. marca. Sklepní tečaj. Pariz 437.70—442.70, Svica 14.05—14.15, London 348.40—351.40, Dunaj 0.1140—0.1160, Praga 235.50—238.50, Italija 349.90—352.90, Newyork 80.625—81.625.

Spiessbürgerska je opazka o »novi slovensčini«, ki da je Nemcem nerazumljiva (Nemci razumejo takole »slovensčino«: en velki šles na tri stoke . . .). Smešno je, da Nemci govore o »meist ausserordentlich schlechten Übersetzungen Operetten und Opern und Theaterstücke«. Morda pa hočejo slišati na odru slovensčino mariborskih branjev?

Toda končajmo: mogoče je, da se bližajo dnevi, ko bodo mariborski Nemci spoznali, da so se nekoliko preveč razgreli in da bo izzivanje narodnega boja imelo zanje kaj slabe posledice. Bi bilo boljše, če bi l. 1924 še bolj kot l. 1919, računali »mit den geänderten Verhältnissen«. Opezarjamo jih, da bomo v konfliktu dveh nacionalizmov — jugoslovenskega in nemškega — Jugoslovani v Jugoslaviji vsckdar močnejši.

Politične vesti.

*** Razvoj dogodkov v Beogradu.** Včeraj so se na vse strani vršile živahne konference. Pribičević je osnoval, kakor smo že poročali, »Samostojni demokratski klub«, ki bo vodil politiko v duhu programa demokratske stranke. Pašić je imel s Pribičevićem konferenco. Tudi z enim delom džemijeta je baje Pašić dosegel sporazum. Govori se, da dobe Pribičevićevci štiri mesta v vladi. Pribičević bi bil minister prosvete, dr. Grisogono minister pravde, Svetislav Popović minister saobračaja, dr. Krizman minister trgovine. Poleg tega bi postala dva demokrata iste skupine državna podtajnika. Pašić včeraj ni vrnil mandata kralju.

*** Pribičevićovo stališče.** Pribičević je 26. tm. izjavil, da je istega dne dobil oficijelno ponudbo, da njegov klub vstopi v koalicijsko vlado. Izdvojitve iz demokratskega kluba je bil neizbežen korak. Sodelovanje federalistov in demokratov je nemogoče radi diametralno nasprotnih ideologij. Med radičevskim separatizmom in demokratskim državnim programom ni nobene skupne točke. Radič se je pridružil opozicijskemu bloku, da si ustvari ugodne pogoje za volitve, pri katerih bi se ojačil od 70 na 100 mandatov. Demokrati tega ne morejo podpirati. Demokratska ideja bi se s takim kompromisom samo slabila. Ne ustanavlja se srbska fronta proti Hrvatom ali proti Hrvatskemu. Gre za to, da se reši edinstvo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev z iskreno politiko dejanj! Če ne dobimo garancij, da preneha razlikovanje med prečani in Srbijanci, da ne bo razlik v obravnavanju prečanskih in srbijanskih potreb, ne bomo sodelovali, ampak ostanemo v opoziciji. Če pa dobimo garancije za praktično enakopravnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, lahko stopijo v novo državotvorno koalicio vse stranke, ki so iskreno za državno edinstvo. V ostalem si pridržimo svobodne roke.

*** Nova vlada hoče popraviti krivice.** Iz Beograda poročajo: V slučaju sodelovanja Pribičevićeve skupine z radikali se bo dosedanji radikalni režim bistveno izpremenil, ker se bo načelo enakopravnosti vseh treh plemen ter vseh pokrajin, ki je izraženo v Vidovdanski ustavi, tudi v praksi izvajalo z vso strogoštvom. Predvidena je reparacija vseh napak, ki so se zgodile zadnje leto največ po krivdi lokalnih faktorjev v prečanskih pokrajinah. Uprava v Sloveniji in drugih pokrajinah se bo reformirala, tako, da se ustvari izboljšanje razmer in odstrani nezadovoljstvo širokih plasti naroda. V načrtu novega režima so po-

đane izdatne koncesije na socialnem in gospodarskem polju, da se pomore ljudstvu iz današnje gospodarske krize in socialne bede.

*** Kakšno je številčno razmerje v narodni skupščini?** Ako pride do »vlade nacionalnega bloka« g. Pašića s Pribičevićevo skupino, bi bilo razmerje: radikali 109, Pribičević 18, skupaj 127. Opozicija: Davidovičeva skupina 33, klerikalcev 24, muslimanov 19, zemljoradnikov 11, Radičevcev (verificiranih) 20, skupaj 107. Izven tega je 13 džemijetovcev, 8 Nemcev, 2 Radičevska disidenta, 2 socialisti, 2 Črnogorci, 1 Rumun. Vprašanje je, kam se bodo ti nagnili.

*** Kriza v francoski vladi.** Ker je poslanska zbornica vkljub odklonilnemu stališču vlade sprejela predlog finančnega odseka, da se zvišajo pokojnine svojcem in sorodnikom v vojni padlih rezervnih oficirjev, z 271 proti 264 glasovom, je vlada podala demisijo. Predsednik republike Millerand je Poincareju ponudil zopetno sestavo vlade.

*** Falzifikati »Berliner Tageblatta«.** O falzifikatih, katere je te dni obelodanil »Berliner Tageblatt«, pokazala so se značilna odkritja. Francoska javnost ni nikdar pripisovala tem dokumentom avtentičnosti, ker že s svojo zunanjo obliko kažejo na nespretno roko falzifikatorja. V enem tajnih protokolov, ki je datiran od 10. januarja 1924, je cela skupina besed in izrazov, ki dopuščajo sumnjo, da je tekst redigiral Avstrijec, a ne Nemec. Na Dunaju je izšla knjiga z napisom: Tajne politične pogodbe avstro-ogrsko monarhije od leta 1874—1914. Ta knjiga vsebuje protokol od 24. oktobra 1879 o sestanku med grofom Andrassyjem in knezom Bismarckom. Potrjeno je, da eden dokumentov ni nič drugega nego verjen prepis tega protokola, kateremu je dodan nekaj novih besed in v katerem so izmenjana imena držav in državnikov. Ta dokument je dobil »Berliner Tagblatt« od največjega avstrijskega finančnika. Ta, ki je delal na padec franka, se je znašel pred pravo katastrofo. Skušal je, kupivši te dokumente in izročivši jih »Berliner Tageblatu«, naperiti javno svetovno mišljenje zoper Francijo v nadi, da bo s tem desavuiral kreditne operacije v prilog franka. »Berliner Tageblatt« bo zopet dementiral, ali to ne bo imelo več uspeha, ker je ime falzifikatorja dobro znano.

ZANIMIVOST V MARIBORSKEM GLEDALIŠČU.

V soboto 29. tega meseca gostuje v »PRODANI NEVESTI«

član zagrebske opere gosp. Križaj.

S svojo Prodano nevesto je ustvaril Smetana prvo nacionalno češko opero in uprav v tem leži velik pomen tega umotvora v češki glasbeni zgodovini, kakor v muzikalni zgodovini sploh.

Prvi poizkusi opernih del v češkem jeziku so sledeči:

F. Skraup (1801—62): Oldřich a Božena; — Skuherský: Vladimír, Lová; — K. Šebor: Drahomira; — Bendel: Lejla, Břetislav; — K. Blodek: V studni; — Rozkošny: Svetojamske prondy.

Vse te opere pa je zatemnelo Smetanovo mojstersko delo. Pojav opere Prodane neveste je bil liki erupciji, ki izpremeni mahoma celo sliko okolice. S to opero je Smetana otvoril novo razvojno pot ter položil češki glasbi prvi temelj.

Premijera (v letih 1863—66 spisane) opere je bila 30. maja 1866 pod vodstvom skladateljevim v Pragi. Prva predstava ni dosegla zaželjenega uspeha; zaslužen pozornost pa je vzbudila povodom predstave dne 27. oktobra istega leta.

V prvih štirih letih je to delo Smetana tudi v marsičem izpremenil. Ko je šlo za uprizoritev v pariški komični operi, ji je skladatelj pridejal v 1. dejanju zbor »Is pivečko je nebeský dar« in v 2. dejanju »Skoča« ter arijo Mařenke »Ten laský sen«. V letu 1869 je dodjal »Polka in furiant« in za predstavo v Peterburgu (1870) je nadomestil prozo z recitativi. V tej obliki se opera tudi danes še proizvaja.

Upliv te opere, kakor tudi drugih Smetanovih del, na sodobno moderno operno skladbo je bil velik in mogočen. Tudi Anton Dvořak se v svojih opernih skladbah ni mogel odtegniti uplivu

Dnevna kronika.

— **Smrtna kosa.** 25. tm. je umrl v 64. letu svoje starosti po daljšem bolehanju prošt novomeškega kapitelja g. dr. Sebastijan Elbert.

— **Osebnosti.** Inženjerski izpit je položil na visoki tehniški šoli v Pragi g. Fr. Lukman iz Ormoža. — Val. Komavli, pisar III. razr. pri kraj. državni borzi dela v Ptujju je premeščen v istem svojstvu v Mursko Soboto.

— **Obmejna knjižnica v Svečini.** Za snujočo se obmejno knjižnico v Svečini je podaril g. Čretnik, fin. preglednik iz Sv. Ilja, 12 prvovrstnih knjig. Izreka se mu tem potom iskrena zahvala. Prošijo pa se vsi rodoljubi in narodna, posebno obrambna društva, da po svojih močeh podprejo to kulturno napravo ob skrajni severni meji, bodisi s knjigami ali denarnimi prispevki. Darila se naj pošiljajo na šolsko vodstvo v Svečini.

— **Češkoslovaškimi državljanom.** Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani pozivlja tem potom vse v Sloveniji se nahajajoče češkoslovaške državljanke,rojene leta 1902, 1903 in 1904, da se v najkrajšem času, najpozneje pa do 10. aprila 1924 pismenim putem prijavijo tukajšnjemu uradu ter navedejo poleg rojstnih podatkov ter mesta pristojnosti v CSR tudi natančen naslov. Ti podatki so konzulatu potrebni vsled naborov, ki se bodo vršili v mesecu aprilu. Dan nabora bode pravočasno v časopisih objavljen.

— **Jugoslavenska izdaja »Prager Presse«.** Znani češkoslovaški dnevnik »Prager Presse« izda okoli 15. aprila t. l. posebno številko, posvečeno izključno naši kraljevini. Ta izdaja, katere je že druga te vrste, bode zopet gotovo vzbudila veliko zanimanje. Ima cilj razpravljati o našem gospodarskem razvoju in okrepiti odnošaje med kraljevino SHS in Češkoslovaško republiko zlasti na narodno-gospodarskem polju. Poleg tega prinese ta posebna izdaja omenjenega dnevnika več člankov ter razprav o naši kraljevini izpod peresa znanih strokovnjakov. Na pomladanskem veleselju v Zagrebu bode imela »Prager Presse« posebni kiosk, kjer se bode omenjena posebna izdaja razprodajala. Opozorjamo naše kroge na to izdajo ter na ugodnost inseriranja v njej.

— **Kraški župani pri Mussoliniju.** — Mussolini je dne 24. tm. sprejel večje število slovenskih županov pod vodstvom tržaškega župana Pitacco. Župani so podali Mussoliniju udanostno izjavo in zatrdilo, da mu popolnoma zaupajo.

Smetanove glasbe. Nadaljevalna razvojna smernica vodi do L. Janačkove opera »Jenufa«, ki je v današnji češki operni skladbi najizrazitejša in najmočnejša prikazen. Duh češke glasbe, ki je bil doslej zatiran, se je vzbudil k novemu življenju. Dokazalo se je, da je mogoče na podlagi narodne pesmi in narodne glasbe ustvarjati tudi velike oblike, kakor je to opera in simfonija.

Prodana nevesta, v kateri je takorekoč izraženo vse, kar navdaja češko dušo, si je priborila pot v tujino, akoravno vsled prevedbe v druge jezike mnogo izgubi na svoji originalnosti. Duh glasbe je namreč tako tesno spojen s posebnostjo češkega jezika, da se te ne more brez škode nadomestiti z drugim jezikom in če je ta tudi soroden in če je prestava še tako vzorna. To je tudi uzrok, zakaj »Dalibore« v tujini ni dosegel zaželjenega uspeha.

V muzikalnem oziru je omeniti sledeče: Uvod tvarka mojstersko zložena overtura, ki zahteva izvrsten orkester. — Glavni tema je fugato, ki je napolnjen z uprav divnim in slastnim humorjem; figuracijam v godalnih tvarja nasprotju srednji stavek s svojimi lesenimi pihali. V prvem dejanju je zbor setjakov, v katerega uvaja pristni kmečki tema, katerega proizvajajo klarineti in h kateremu igra fagot kontra-tema. Arija Marinke se odlikuje s pristrano melodično. Dvospev Janko-Marinka s svojim izrazitim ritmom in motivom ljubezni v b-klarinetah (v sekstah). Nastop mešetarja Keclja, s svojim izrazitim humorjem. V harmonskem oziru je velenjanimiv tercet s svojimi zadržki in prehajalnimi notami. Mikaven je kvartet

Mussolini se je pogovarjal z njimi o naroškem vodovodu, ki zanima 37 občin, o kammolomih v Nabrežini itd. Mussolini je obljubil, da si pride osebno ogledat Julijsko krajino.

— Mikado, bivši japonski cesar, je popolnoma zblaznel. Sedaj leži na smrtni postelji in pričakujejo vsak čas njegovega konca.

— **Štrašna rodbinska žaleigra.** V Nemški vasi na Kočevskem je sinček posestnika Franca Prelesnika ukradel doma 1000 din. V hiši se je radi tega vnel prepir med možem in ženo, v katerem je mož udaril ženo tako silno po glavi, da se ji je omračil um in so jo prepeljali v bolnico. Iz obupa si je mož zasadil nož v vrat in bil takoj mrtev.

Celjske vesti.

Smrtna kosa. V Celju je umrla ga. Uršula Rehar, dolgoletna prodajalka sadja na Glavnem trgu. Naj v miru počiva!

Imenovanje v cenilno komisijo. Za politični okraj Celje (okolica) je imenovan delegat min. financ za člana cenilne komisije: Ivana Habjana, mesarja in gostinčarja v Šmarju pri Jelšah, Jakoba Klenovška, strojnika v Trbovljah, Dominika Beznška star. v Frankolovem in K. Elsbacherja, trgovca v Laškem; za namestnike: Fr. Oseta, trgovec na Vranskem, Konrada Golobca, stavbenika v Gaberjih in Ant. Fazarinca, posestnika na Ostrožnem.

Občni zbor Olepševalnega in tujsko-prometnega društva v Celju se vrši v soboto, dne 5. aprila 1924 ob 20. uri v rudeči sobi Nar. doma v Celju z običajnim dnevnim redom.

Celjsko mestno gledališče. V torek, dne 25. tm. se je vprizorila sedmič in zadnjič opereta »Mamzelle Nitouche«. Gledališče je bilo zopet razprodano. Prva opereta v Celju, ki so jo igrali domači igralci, je dosegla lep moralni in gmetni uspeh. V soboto, dne 29. tm. popoldne se vprizori kot šolska predstava »Vzgojitelj Lanovec«, pripravlja se nadalje Schillerjeva drama »Kovarstvo in ljubezen«.

Živinski sejem v Teharjih, ki se je vršil te dni, je bil jako dobro obiskan. Prignalo se je tudi izredno veliko živine. Kupčija je bila živahna, cena za kg žive teže po 12.50—13 Din. Pri kravah in slabši kvaliteti so bile cene veliko nižje. Splošno se je opazilo, da so cene precej padle. Kedaj bo občutilo to občinstvo tudi v mesnicah?

vsled svojih sekvenc. Prvo dejanje se končuje s pristno češko polko z zborom.

V drugem dejanju je osobito ples (furiant), ki se odlikuje s svojo pristno češko ritmiko; nastop jecljajočega in slaboumnega Vaška je poln humorja. A-dur duet (Vašek-Marinka) s srednjim stavkom v f-duru vsebuje mehko melodiko, istotako duet Kecl-Janko s svojim d-dur srednjim stavkom (Kdor ima dekle), kakor tudi g-dur stavek (Znam jednu holku). Ne pozabiti je še c-dur arijo Janka ter finale, iz katerega so vzete teme za overturo.

V tretjem dejanju se nahajajo: arija jecljajočega Vaška, napolnjena s pristnim humorjem. Nastop in ples komedijantov. Duet Principal-Esmeralda ter predvsem znan in zelo kočljiv sekstet (Rezmislj si ma Mařenko), kakor tudi duet Janko-Marinka s svojim mojstrskim slikanjem različnega duševnega razpoloženja obeh ljubečih in sklepni ansambl-stavek (finale).

Učinkujoč libreto je spisal Karl Sabiny. Razvoj dejanja pa je v kratkem sledeči:

Prvo dejanje. Kmet Miha ima sinova Janka in Vaška. Marinka ljubi pridnega, pa ubogega Janka, ki je došel iz tujine domov, ne da bi vedel, da je Mihov sin. Kecl hoče posredovati, da pride do zakona med Marinko in bogatim, a bedastim Vaškom, kakor sta to že dogovorila oba očeta.

Drugo dejanje. Marinka se sestane z njej namenjenim Vaškom, kateremu pa izbiže iz glave misel, postati njen mož. Medtem sklene tudi Kecl z Jankom, o katerem pa ne ve nič natančnega, dogovor, da proda svojo nevesto

E. Beran.

Prodana nevesta.

V razvoju glasbe opazujemo posamezne periode. Te-le nastopajo ali pripravljeno in počasi, čisto pa tudi hipno, takorekoč erupтивно. Prevrate te vrste pa more povzročiti in izvršiti le genij, ki jim zaznamenuje takorekoč nova razvojna pota; stori pa to nekako nezavedno in iz notranjega nagiba, kakor je bilo to n. pr. pri Bachu, Mozartu, Berliozu, Wagnerju, Čajkovskem, Smetani, Verdiju l. dr. Drugi se spet trudijo zavedno, da so na vsak način originalni; njihovi umotvori vendar niso genijalno zamišljeni ter se tekom časa spet izgube. Matjev - pasion, Don Juan, Dante - simfonija, Tristan i Isolda, Patetiška simfonija, Prodana nevesta, Aida i. dr. bodo v glasbeni zgodovini tvorjali vedno mejnike, iz katerih veje pravi duh božanstva. Umevno je, da taka monumentalna dela uplivajo na nadaljni razvoj glasbe.

Opera Prodana nevesta ima za češki narod isti pomen, kakor pa Čarostrelec za nemški, Življenje za carja za ruski in Trubadar za italijanski. To so ljudske opere, v katerih so narodni značaj na najčistejši način zrcali. Prodano nevesto prevzema k temu še svež in samorastel humor in karakterizacija nastopajočih oseb je izrazita, slono kakor najdemo to v Mozartovih operah in v Wagnerjevih muzikalnih dramah. Osebe v Prodani nevesti so živi ljudje, ki čutijo, ljubijo in delajo; to nikakor niso gledališke figure, kakršne najdemo čisto v sličnih delih.

Mariborske vesti.

Maribor, 27. marca 1924.

m Ljubljanska sodba o naši »Glasbeni Matici«. »Slovenski Narod« je prinesel v večerajšnji številki kritiko o koncertu naše Glasbene Matice v Ljubljani iz peresa g. skladatelja Adamiča. Med drugim pravi: »Naš najmlajši pevski zbor ni izzval prizanesljivosti, temveč na mah vzbudil začudenje, nato spoštovanje in končno občudovanje.... Moški zbor mariborske Matice je izmed vseh zborov, kar sem jih slišal v Jugoslaviji, najpopolnejši. V Sloveniji pa prav gotovo Mariborec nimajo para. Ta moški zbor je temelj mešanemu zboru, ki se je porodil iz njega. Čutiš, da je pevovodjeva ljubezen in glavna skrb v moškem zboru, kar mi je lahko umljivo, ako pomislim, da je dokaj mobilnejši kot mešani, in zaradi tega zlasti ob naši severni meji vsak hip zleti zdaj sem, zdaj tja delat tu kulturno, tam izrazito nacionalno delo... Vsi glasovi so tako srečno ubrani tako v barvi kot enakomerni sili, da skoro ne najdeš, zlasti v pianih, nikakih peg. Tenoristi odlični, gosto sejanj, basi zvone polno, samozavestno, kompaktno. Nikakega kričanja, čisto petje! Lirična mehkoča in milina je značilna lastnost tega zbora. Pa tudi vesela razposajenost mu gre od srca... Višek programa moškega zbora so bile narodne pesmi in v prvi vrsti, kar je zlasti pripombe vredno, srbska in hrvaška, torej Konjovičeva »Pod pendžerje« s sladkim tenorskim samospevom g. Živka in razposajeno vesela Spoljarjeva »Malojas«. Mešani zbor ima sveže, prijetne, dahi ne zelo silne ženske glasove, ki obvladujejo višino neprisljano, igrajo, pa so sočni in zdravi tudi v nižini. Program Mariborcev je bil njihovi zborovi mladosti primeren, deloma je kazal precejšnjo korajžo. Pomisliti moramo, da pri se štavi programa mora priti v poštev tudi glasbena naobraženost publike. Prebivalstvo, kateremu Mariborec dele glasbeno hrano, ne bi moglo prebaviti, ako bi šla preko njihovih potreb. Modro tedaj postopajo, ako se pričeli graditi hišo pri tleh in ne pri strehi. Do tja pa gotovo pridejo, porok zato nam je temperamenten, temeljito naobraženi z jeklenimi živci in neomajno voljo obdarjeni pevovodja g. Topič in njih rojeni organizator, glasbeni entuziasti, vedno žilavi, zdravi predsednik g. Arnuš.«

m Zanimiva prireditve (Zgodovinsko-glasbena Beseda). Nekaj čisto posebnega priredi »Zgodovinsko društvo« po prizadevanju g. H. Družoviča dne 4. aprila ob osmi uri zvečer v slavnostni dvorani tukajšnjega moškega učiteljskega. Pono-

Mihovemu sinu za 300 gl. Samoumevno misli pri tem Kecal na slaboumnega Vaška, kajli ni mu znano, da bi imel Miha še drugega sina.

Tretje dejanje. Vašek ljubi Esmeraldo, hčerko komedijanta in noče ničesar slišati o Marinki. Marinka dobi Janka, o katerem je dokazano, da je Mihov sin. Kecalja pa vse zasmehuje, da se je dal speljati na led.

Razen Prodane neveste je Smetana še spisal dve veliki operi: »Dalibor« in »Libuša«, ter opere: »Braniboři v Čechách«, »Dvě vdovy«, »Hubička«, »Tajemství« in »Čertova stěna«. Na slovenskem odru, in sicer v Ljubljani, so se od teh doslej proizvajale: »Poljub«, »Hubička«, »Dalibor« in »Tajemství« (Tajemství). Od orkestralnih del je omeniti zlasti znamenit ciklus »Ma vlast«, od komorno-godbenih pa kvartet »Z mého života« in trio-g-mol. Poleg tega je Smetana še zapustil klavirske in pevske skladbe.

Bedřich Smetana je rojen 2. marca 1824 v Litomyšlju. Šolal se je na konzervatoriju v Pragi ter je bil šest let ravnatelj filharmonske družbe v Goeteburgu na Švedskem. Leta 1866 je prevzel mesto kapelnika na Narodnem gledališču v Pragi, katero službo pa je l. 1874 moral odložiti radi bolehanja na živcih ter čedalje v večji meri se javljajoče gluhoti. Napadi nasprotnikov so uplivali na njegovo zdravje tako, da se mu je zmrčič duh in je umrl v praški umobolnici 12. maja 1884.

Smetana je v glasbeni zgodovini ena med najznačilnejših prikazni.

vila se bo staročastita »Beseda«, kakor so jo naši narodni prvoboritelji prirejali v mariborski Čitalnici pred več ko 50 leti. »Besede« s svojim petjem in predavanji so bile v Mariboru skoraj edini ogenj, pri katerem se je ogrevala narodna zavest. Program te zanimive prireditve objavimo jutri.

m Slikarska šola »Kluba svobodnih«. Vse interesente obveščamo, da je rok za vpisovanje v slikarsko šolo »Kluba svobodnih« podaljšan do konca t. m. Vse tozadevne informacije daje g. prof. Cotič, Majstrova ul. 17 (II. nadstropje) ali pa drž. realka.

m Ljudska univerza. V ponedeljek 31. marca predava g. Božidar Borko o Wilsonu. Začetek točno ob pol 20. uri (mala kazinska dvorana).

m Tečaj za moderno krojenje v Mariboru. Prejeli smo: Smo že daleč v povojni dobi in še imamo rešiti nešteto življenjskih vprašani, ki naj bodo v prid nam in potomcem. Glavni vprašani sta prehrana in dostojno, stanu primerno oblačenje. Kar se tiče prvega, smo že vsaj v naši domovini izven vsake skrbi, ni pa tako pri drugem vprašanju, ker smo večinoma navezani na inozemsko blago, katero je pa tako drago, da si ga morejo posebno srednji sloji le v skrajnem slučaju omisliti. Ker že vsak cm blaga stane več dinarjev, posvečajo moderni krojilni strokovnjaki posebno pažnjo temu, da s čim manj blaga ustvarijo obleko, ne da bi trpeli pri tem moda, dober okus itd. Priučiti se temu načinu krojenja ni težavno, pač pa važno in ga je le priporočati gospem in gospodom strokovnjakom, kakor tudi nestrokovnjakom. Zato je pozdravljeni, da se je tudi v našem mestu otvoril tak tečaj o znanju štedenja z blagom. Tečaj obiskuje 40 dam in 12 krojačev. Vršni se v zadnji sobani restavracije Orovič, Vetrinjska ulica, (kjer se tudi dnevno upisuje) in vodi ga g. Srečko Potočnik, od min. za trg. in obrt. strokovni učitelj krojenja za splošno krojaštvo, kateri si je pridobil svoje strokovno znanje v Švici, Danski, Nemčiji, Avstriji itd. Uspešnost tega tečaja dokazuje dejstvo, da več dam po nekotnih dneh učenja že samostojno kroji. To je najboljši dokaz in jamstvo vsem, ki se za moderno krojenje zanimajo.

m Društvo stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov je na svojem javnem shodu v Mariboru 23. marca t. l. ugotovilo, da bi ukinitve zakona o zaščiti stanovanjskih najemnikov imela za posledico katastrofalne družinske tragedije, ki bi ogrozile notranji mir v državi. Zato zahteva omenjeno društvo: 1. da se zakon o zaščiti stanovanjskih najemnikov podaljša do konca leta 1927; 2. da med tem časom stavi država vsa mogoča sredstva na razpolago, da se zgradijo stanovanja za državne uslužbenke vseh kategorij; 3. da se v celoti sprejme resolucija, ki jo je predložil kongres organizacij stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov v Zagrebu, dne 8. in 9. decembra 1923. 4. da velja zakon o zaščiti najemnikov tudi za podnajemnike; 5. da država izdatno podpira tukajšnjo stavbeno zadrugo »Mojmir«. — Shod je obiskalo krog 600 ljudi.

m Pn. interesentom priučitve modernega krojenja. Z ozirom na splošno zanimanje za priučitev modernega krojenja čutiš za potrebno tem potom cenj. interesentom in interesentijam modernega krojenja vljudno javiti, da se vpisovanje za II. prikrejvalni tečaj I. ljub. učnega zavoda za moderno krojenje prične dne 28. tm. v zadnji dvorani restavracije Orovič, Vetrinjska ulica, od 9.—12. in od 14.—19. ure. Ob nedeljah isto. Prospekti zastoj.

m Velika kavarina. V petek 28. tm. se vrši v veliki kavarni elitni koncert s sodelovanjem harf.

m Kavarina mestni park. Vsak večer svira eiganski trio. Operni pevec gosp. Jare je bil v nedeljo bolan, zato nastopi danes v četrtek in še par dni med pavzo. Ciril-Methodova ulica je električno razsvetljena.

m Vlom in tatvina. V dvojno zaklenjeni kurnik barona Twickla v Krčevini so v noči od srede na četrtek vlomili neznamni tatovi in odnesli 20 krasnih in dragocenih kokoši starošajerske rdeče pasme. Eno kokošo so lopovi zadavljeno pozabili. Sled — po raztresenem perju — vodi po cesti med starim in novim mestom vratom v mesto. Kdor bi zločinca izsledil, dobi nagrado 300 din.

Seja občinskega sveta mariborskega

Vprašanje brezposelnosti. Obdajenje izvenmariborskega piva, da se dobe sredstva za prehrano brezposelnih v ljudski kuhinji. — Zaradi ženskega učiteljskega se bo občina naprej pravdala. — Afera patra Gabrijele Planinška. — Sprejemi v občinsko zvezo.

Maribor, 26. marca.

V začetku seje se je župan Grčar spominjal smrti odličnih Jugoslovancev. Vilj. Bukšega in Ivana Šubica, katerima so občinski svetovalci zaklicali trikrat »Slava!«

Nato je poročal župan o večni akufnejši brezposelnosti v Mariboru. Socialisti so vložili predlog, da se naj obdavi izvenmariborsko pivo in izkupiček, da se dvigne s tem produkcija pivovarne Götz in zmanjša nadaljni odpust delavcev. Skupiček obdajenja tužega piva naj se nameni za prehrano brezposelnih v ljudski kuhinji. Svetnik Roglič nasvetuje, da naj se ta predlog odstopi odseku v študij, ker bi se s prijemom neupravičenega obdajenja zaščitila nemška Götzova pivovarna napram jugoslovanski Delniški pivovarni. Nato se je vnela debata o nacionalizaciji pivovarne, v katero je posegel tudi župan, češ, da je kapital vse, samo nacionalen ni. Zadeva se je z 18 proti 15 glasovom izročila pristojnemu odseku. (Sledil je prepir med socialisti in narodnimi socialisti o tem, kdo bolj ljubi delavce.)

Druga točka dnevnega reda je bilo poročilo župana glede odločitve stola sedmorice v Zagrebu zasiran tožbe mariborske občine z državnim erariem zaradi izpraznitve prostorov, ki jih ima državno žensko učiteljske. Referat o tem je župan odstopil dr. Leskovarju, ki je občino tudi v pravdi zastopal, in predlagal, da naj gre stvar še enkrat pred najvišjo instanco. Dr. Mulej je izjavil, da je minister Pribečević svoje dni učiteljske »vpostavil«, da se je nemško žensko učiteljske nadaljevalo, vsled česar bo občina pravdo zopet izgubila. Pravda traja že dve leti. Predlog, da se pravda nadaljuje, je bil sprejet.

Zatem je župan prečital interpelacijo socialističnega kluba glede surovega nastopa patra Gabrijele Planinška napram učencem. Klerikalni obč. svetniki so dvignili silen hrup, češ, da ta stvar ne spada pred občinsko sejo, ampak pred šolski svet. Socialisti so ugovarjali, češ da mestni šolski svet več ne funkcionira. Nastal je splošen nerod. Klerikalci so se oblekli in mislili oditi. Konečno se je županu posrečilo, da je z vmenjenjem oglušil kričanje in da so se klerikalci vrnili na svoja mesta. Seja se je nadaljevala s poročili odsekov o sprejemih v občinsko zvezo in z razpravljanjem o pritožbah glede previsokih denarnih glob od strani občine.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Četrtek, 27. marca »Hanice pot v nebesa«, Ab. B.

Petek, 28. marca zaprto.

Sobota, 29. marca, »Prodana nevesta«. Slavnostna predstava. (Gostovanje g. Križaja iz Zagreba.)

—□—

Proslava Smetanove stoletnice. V soboto 29. marca se proslavi 100-letnica Smetanovega rojstva z njegovo najpopularnejšo in najpriljubljenejšo opero »Prodana nevesta«. Pri tej priliki bo gostoval v vlogi Kecalja g. Križaj, član zagrebške opere. G. Križaj slovi kot eden najboljših jugoslovanskih Kecalov.

Odičen zagrebški gost. V soboto 29. tm. gostuje v vlogi »Kecalja« v »Prodani nevesti« g. Križaj. Član narodnega gledališča v Zagrebu. G. Križaj slovi kot eden najboljših jugoslovanskih Kecalov.

Abonentom. Ker se je za ab. vpriporila pri nas »Prodana nevesta« že predlansko in lansko sezono, se bo to pot vpriporila samo štirikrat in sicer vedno za izv. ab. Prva predstava, v soboto dne 29. tm. bo kot slavnostna predstava. Za vse štiri predstave veljajo zvišane operne cene. Abonentom pa se dovoli sledeča možnost popusta. Ako rezervirajo abonenti do vstevši petka 28. tm. vstopnice za »Prodano nevesto« pri gled. blagajni (telefon 382), veljajo za njih navadne o-

perne cene. In sicer bodo veljale navadne operne cene za ab. A pri drugi predstavi, za ab. B pri tretji predstavi, in za ab. C, D, in E pri četrti predstavi.

Sokolstvo.

o Sokolsko društvo v Studencih naznanja, da se je našel po maškeradi dne 4. marca t. l. pred Sokolskim domom ženski prstan, katerega je zgubila brčkone kaka posetnica prireditve. Ker se še do danes ni nihče zglašil, se pozivlja tem potom izgubitelja, da se javi pri zgornjem društvu ozir. na pošti v Studencih pri pismonoši g. Frasu.

Objave.

§ Društvo hišnih posestnikov za Studence in okolico priredi v nedeljo dne 30. marca 1924 svoj letni občni zbor ob 2. uri popoldne v gostilni Uran v Studencih z navadnim dnevnim redom. K udeležbi se vabi vse hišne posestnike in hišne upravitelje, kateri so člani društva ali ki želijo kot člani pristopiti.

Turistika in sport.

: Nogometni odsek ISSK Maribor sklicuje vse člane odsaka za petek 28. tm. ob 20. uri (8. uri) v zadnji sobi hotela »Pri zamorecu« na sestanek, Tajnik.

OASPD izleti v nedeljo, 30. marca k Ruški koči. Pot je izvožena, vsled česar krpji niso potrebni. Odpeljemo se ob 5.05 zjutraj do Ruš. Ruška koča oskrbovana. Ljubitelji spomladansko-zimske narave javljeni in dobrodošli. S tem izletom otvori se letošnja izletna doba, ki se bo raztezala v glavnem na Kozjak in Pohorje. — Odsek (Krekova 5) ima še nekaj planinskih zitakov na razpolago.

: Mednarodni šahovski turnir v New Yorku. Sesto kolo: Capablanca porazi Tartakowerja, Aljehin Janowskega, Reti Jatesa, partiji Maroczy-Marshall in dr. Lasker-Bogoljubov prekinjeni. Stanje po 6 kolu: Bogoljubov in Tartakower 3½, Capablanca, Aljehin in Reti 3, dr. Eman, Lasker 2 (+ 1), Janowski 2 (+ 1), Jates 2, Maroczy in Marshall 1½.

Gospodarstvo.

g Novosadska blagovna borza dne 25. marca: pšenica baška 322—330, turščica baška 237,5—242, moka »08« 515—525, »0« 519—516, »2« 450—456, »5« 390—396, »7« 240—280, fižol baški 725—730.

Obrtniško zborovanje v Ptuj.

Ptuj, 23. marca 1924.

Danes se je tukaj vršilo od »Zveze južno-stajerskih obrtnih zadrug v Celju« sklicano obrtniško zborovanje, ki je poteklo nad vse pričakovanje lepo. Dogodek je ceniti tem višje, ker je to bilo prvo zborovanje slovenskega obrtnišstva v našem mestu, kjer se je stari nemški duh baš med obrtništvom tako zajedel, kakor nikjer drugje. Nemškutarstvo, katero tvori še danes veliko večino med obrtništvom bivšega Ornogovega pašalika, se je do danes čutilo še vsega mogoče v mnenju, da se brez njega ali proti njemu v Ptuj ne more delati. Sijajni potek zborovanja, kateremu so nemški in nemčurski obrtniki napovedali izvrstno organiziran bojkot, bode marsikaterega zaslepljenca dovedel do prepričanja, da je tudi pri nas odklenkalo tistemu umetnemu nemštvu, ki ga je zloglasni »Stajere« pod bivšim avstrijskim režimom vzgojil v tako veliki meri. Navdušeno se pridružuje ves slovenski Ptuj lepi in umestni izjavi, ki jo je izrekel zastopnik obrtne oblasti na naslov zadružne zveze kot zahvalo za prireditve shoda z željo, da bi shod blagodejno vplival na obrtniški pokret in tudi v ptujskem okraju dvignil stanovsko zavest in veselje do živahnejšega dela za blagor stanu, naroda in države. Dvorana Narodnega doma je bila ob napovedani uri nabito polna. Došlo je obrtništvu iz celjskega, ljutomerskega, mariborskega in slovenjegraškega okraja; posebno množtevno pa so se zbrali slovenski obrtniki iz mesta Ptuj in

širšega ptujskega okraja. Nemški obrtniki so popolnoma izostali in se niti niso sramovali očito agitirati proti strogo stanovski prireditvi. Prav je tako; smo saj bolje videli, kdo je naš in kdo ni naš; prostora za več zborovalcev pa itak ni bilo. Videli smo v svoji sredini zopet naše znane obrtniške prvoborilce Rebeke, Zadravca, Novaka, Volka i. dr. Častno je bilo zastopano Slovensko obrtno društvo v Mariboru s predsednikom g. Džamonjo. V zastopstvu velikega župana je shodu prisostvoval okrajni glavar ptujski g. dr. Pirkmajer, za finančno delegacijo predstojnik davčne okrajne oblasti davčni svetnik g. Perne, za združno nadzorništvo komisar g. Založnik, za okrajni zastop ptujski vladni komisar g. Brenčič, za Zvezo gostilničarskih zadrug v Celju načelnik g. Božič. Lepo število znanih narodnih borcev iz Ptuja in bližnje okolice se je udeležilo shoda, katerega je vodil zvezni načelnik g. Rebek. Več neudeleženih obrtnih organizacij je zbor pozdravilo pismeno ali hrzovajno.

Prvi poročevalec davčni nadpravitelj v pok. g. Otmar Meglič iz Maribora je razpravljal o predmetu »davčna bremena in obrtništvo«. Naštevati in obrazložiti je vse važnejše davke, ki bremenijo na obrtništvo, pridobnino, poslovno-prometni davek, dohodarino, invalidski davek, najmarino, omenjal pri vsaki vrsti davka najznačilnejše krutosti in pokazal pota, kako bi bilo mogoče največje krivice odstraniti. Dobro je učinkoval njegov poziv, naj se obrtništvo v večji meri kakor doslej zaveda svoje pravice pri volitvah v davčne cenilne komisije. Izvajanja so bila skoz in skoz strokovnjaška; predavatelj je ta sam na sebi težaven in nepopularen razpravni predmet obdelal v tako poljudni in pregledni obliki, da mu je mogel z razumevanjem slediti tudi najpriprostejši rokodelc, in so mu zborovalci izrazili svojo zahvalo z živahnim aplavzom.

Sledeči poročevalec g. Jakob Voik, obrtnik iz Šoštanja, je govoril o »kreditu malega obrtnika«, opisal velike težkoče, s katerimi se ima boriti obrtništvo radi pomanjkanja denarnih sredstev, grajal naravnost nečuvno malomarnost vlade napram domačim produktivnim stanovom in na dobrem primeru iz domačega kraja pokazal najizdatnejši način obrtniške samopomoči. Ta zelo poučen in stvaren referat se objavi v obrtniškem stanovskem glasilu.

K tretji točki »delavsko zavarovanje« je predaval tajnik Trgovske in obrtniške zbornice g. dr. Ivan Pless iz Ljubljane. Razvil je historijat razvoja socialne zakonodaje in pregledno obrazložil današnji ustroj delavske bolniške in nezgodne zavarovalnice. Na podlagi avtentičnih številčnih podatkov je navedel višino letnih dohodkov zavarovalnice in z zavarovalnimi prispevki povzročene zvišanja produkcijskih stroškov, povdarjal glavne hibe sedanjega zavarovalnega sistema, posebno mnogo previsoke režijske izdatke ljubljanskega okrožnega urada ter nujno potrebo temeljitega razčiščenja in reorganizacije. Poročilo je bilo izvanredno zanimivo in temeljito.

Končno je govoril g. Ivan Rebek iz Celja k predmetu »delovni čas«. Po primerjanju naše valute in produkcije z onih drugih držav, slikanju delovnih razmer v Rusiji, Švici, Nemčiji in Ameriki je prišel do zaključka, da je lek za ozdravljenje našega narodnega gospodarstva, za odpravo draginje in zboljšanje materialnega položaja naših delovnih slojev iskati edino v svobodi dela ali saj znatnemu podaljšanju delovnega časa. Tudi to zanimivo poročilo bo objavljeno v obrtniškem stanovskem glasilu.

Debata je bila zelo stvarna in je dokazovala, kako pazno so sledili zborovalci posameznim referatom. Udeležili so se debate gg. Božič, Brenčič, dr. Brunen, Čuček, Džamonja, Kumerč, Novak, Sagadin, Volk, Zadravec in drugi. Soglasno so bile sprejete resolucije, katere objavimo v eni prihodnjih številka našega lista.

Splošnemu obrtniškem zborovanju je sledila ob 2. uri popoldne ustanovitev Obrtnega društva v Ptuj. Sprejela so se društvena pravila, ki jih predložil oblasti v potrditev pripravljali odbor z g. Josipom Berlič na čelu. Društvu je takoj pristopilo nad 40 članov. Ustanovitev te prepotrebne organizacije s posebnim zadovoljenjem pozdravlja vsa poštena javnost, ker je z društvom vendar enkrat ustvarjen forum, pred katerim bo slovenski privrednik v Ptuj mogel z uspehom iskati zaslombe in zaščite.

Danes je za slovenski Ptuj storjen velik korak — naprej. Tega se veselimo vsi. To je tudi prirediteljem shoda najlepše zadostilo za njihov trud in stroške.

Pohišstvo

lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v jezici Sereer in drug, Veltrinska ul. 2. 106

Lokal s stanovanjem se takoj odda. Ponudbe pod št. 659 na upravo lista. 659 3-1

Soba s kopalnico, elektriko v bližini kolodvora in parka se išče. Ponudbe na oglasni zavod Sušnik, Gosposka ul. 26. 658

Posestvo, 38 oravov zemlje, sadonosilki, gozd, travniki, stanovanjska hiša in gospodarsko postopje se radi boleznitaki prodaj. Vprašati pri Milerju, Boč, Selnica ob Dravi. 667 2-1

Šivalni stroj, kuhinjska kredenca, omare, mize, stolice, postelje kompletne na prodaj. Vpraša se: Rotovski trg št. 3. I. nadstr., levo. 691

Dva kočije, ena nova, ena stara na prodaj. Naslov v ura vi. 663 2-1

Njiva v Radvanju takoj na prodaj. Vprašati Kauba, Zerkovci št. 1. 654 2-2

VELIKI KAVARNI

28. — Petek — 28.

Elitni koncert

s sodelovanjem umetnikov na harfo bratov MOSTLER

z novim sporedom

Vstop prost

366 2-1

ZASTOPNIKA

za Ptuj in okolico

išče dobro vpeljana zavarovalnica. Ponudbe na upravnishva lista pod „Zastopnik št. 4“. 661 3-1

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

sije z obraza vsake gospodinjice, ko vidi snežno-belo perilo. Z lahkoto in malo denarja doseže to, ako kupuje vedno le

milo „GAZELA“ katerega se dobi v vsaki trgovini

2% odbitka dobi vsak državljan in magistralni uradnik ali nameščeneec, ki se bode posluževal od 1. aprila pri spacerijski tverdi A. Kvandest-nas. Anton Požar, Gosposka ul. 4. Vpi-uje se vsaki dan postrežba na dom. 662 5-1

Zamenja se lepo stanovanje (3 sob., kuhinja, kopalnica in predsoba ter ostale pritlikine) v sredini mesta tik Glavnega trga za vsaj enako veliko v bližini parka, z vsaj nekaj vta. Ponudbe pod „Zamenja“ na upravo „Tabora“. 10-9

Prvovrstni angleški plinski koks

za industrijske in obrtne svrhe oddaja na vagone in na drobno 615 po najnižjih cenah 5-2

Mariborska mestna plinarna.

ZAHVALA.

Za prisrčne izraze sočutja ob hitri izgubi našega nepozabljenelega soproga, očeta, strica I. t. d. gospoda

Alojzija Serneca

podpolkovnika v pokoju i. t. d.

izrekamo vsem, ki so počastili njegov spomin s številnim spremstvom na zadnji poti, vsem darovalcem vencev in gospodu govorniku, zastopnikom raznih korporacij in predvsem za gniljivo žalostinke, svojo najiskrenejšo zahvalo. 660

Zahujoči ostali.

D. S. Merežkovski:

Julijan Odpadnik.

(Dalje.) (74)

— Gospodar, vse je v redu, toda pripefila se je nesreča; knjige so zgorele . . . Carjev obraz se je zmrabil.

V tem trenutku so v gruči bolnikov zavpili:

— Čudež, čudež! Hromi vstaja!

Julijan se je obrnil in opazil visokega moža, ki je v blaznem veselju razkril k njemu roke in z otroško vero v očeh vstajal s strohnete slame, ki mu je služila kot ležišče.

— Verujem, verujem. — je vzklikal hromec. — Ti si bog, ki je stopil na zemljo. Glej, tvoj obraz je obraz boga! Dotakni se me, Cezar, in zdrav postanem!

— Čudež, čudež! — so vpili bolniki.

— Slava carju, slava Apolonu, celitelju ran!

— Tudi k meni stopi, k meni! — so vpili drugi. — Le besedo reci, pa bom ozdravljen!

Skozi odprta vrata so padli žarki zahajajočega solca in z nežno svetlobo obsinili obraz Apolona Daljnostrelca. Car se je ozrl nanj. V tem hipu mu je prišla misel, da je vse, kar se dogaja v bolnici, bogokletstvo: bogove oči ne bi smele videti teh človeških spak! In Julijanu se je zahotelo, da bi to starodavno palestro, ki so se v nji urili Heleni v prostih igrah, očistil galilejskega in poganskega mrdesa, da bi pometel vse te smrdljive odpadke človeštva. O, ko bi bil vstal starodavni bog — kako bi pač zablisalo v njegovih očeh, kako bi zažvižgale njegove pušice, ki bi z njim postreljal vse te pohabljenice in hromce in očistil smrdelci vzduhi!

Nagloma in molče je odšel iz Apolonove bolnice in ni niti mislil na Avronijeve računske knjige. Zdela se mu je, da

je nekaj resnice na govorici o goljufijah glavnega nadzornika, toda njegove duše se je polotila tolikšna utrujenost in zoprnost, da ni imel moči, preiskati zadevo in dokazati goljufijo.

Pozno je že bilo, ko se je vrnil v dvorec. Ukazal je, da ne puste nikogar k njemu; potel se je zatekel v malo dvorano med kolonado, ki je ležala visoko nad Besporom.

Dan mu je minil v neznanosti, dolgočasnosti opravilih: reševal je spore med uradniki in pregledoval račune. Zasladil je veliko podkupov. Uvidel je, da ga varajo celo najbolj priatelji. Vsi ti helenski učenjaki, pesniki, retorji, ki jim je poveril posvetno oblast, so prav tako goljufali državo, kakor za Konstancijevih časov krščanski evnghi in škofje. Prenočevališča, po vzoru krščanskih samostanov urejena zavetišča filozofov, Apolonove in Afroditine božice — vse to je bilo izvestnim ljudem dobrodošlo sredstvo, da si nabažejo žepe, tembolj, ker se niso le kristjani posmehovali cesarjevim novofarijam, ampak so tudi pogoum izgledale čudne in nesmiselne.

Julijan je čutil, da ga boli po vsem telesu od težke in brezplodne utrujenosti. Utrniviš svetiljko se je vlegel na vojaško posteljo.

— Potrebno je, da celo reč v tihini dobro pretuhtam! — je dejal samemu sebi in se ozrl na zvezdno nebo.

Ni se mu hotelo misliti.

V brezdanjem, tennem eteru je migljala velika zvezda. Julijan je zaprl oči, a še skozi veke je trepetala njena luč in mu pronicala v srce kakor hladno laskanje.

Nagloma se je zdrnil in prišel k sebi. Začul je korake. Med stebre se je bla mesečina. Vrh njegove postelje je stal visok stavec z dolgo, belo brado in z globokimi temnimi brazdami, ki pa niso iz-

ražale bolesti, temveč moč volje in misli. Julijan se je dvignil in zašepetal:

— Ali si ti, učitelj?

— Da, Julijan, prišel sem, da se pomeniva na samem.

— Poslušam te.

— Sinko moj, propast te čaka, odkar si se bil izpremenil.

— Torej tudi Maksim proti meni!

— Pomni, Julijan: zlati sadovi Hesperid so večno zeleni in trdi. Usmiljenec je toliko kot melkoba in osladnost prezrelih, gnilih sadov. Trezen si in vzdržen, žalosten in usmiljen; praviš, da si sovražnik kristjanov, v resnici pa si sam kristjan. Povej mi, kako meniš premagati Križanega?

— Z močjo bogov — z lepoto in veseljem!

— Imaš li dovolj moči?

— Da!

— Toliko moči, da lahko prenesesh go-

lo resnico?

— Da.

— Torej vedi: njih ni.

Julijan se je prestrašeno zagledal v mirne, modre učiteljeve oči.

— O kom praviš, da njih ni? — je vprašal, prebledevisi in drhtel v glasu.

— Pravim, da ni bogov. Sam si.

Maksimov učenec ni ničesar odvrnil, le glava se mu je nagnila na stran.

Učiteljeve oči je ogrela globoka nežnost. Položil je roko Julijanu na hrbet:

— Potolaži se! Mar nisi razumel? Hotel sem te le izkušati. So bogovi. Glej, kako si pravzaprav slab. Ne moreš biti sam. So bogovi in te ljubijo. Toda pomni: ne boš tisti, ki bo združil resnico okovanega Titana z resnico križanega Galilejca. Če hočeš, ti razodenem, kakov bo On, ki še ni prišel, ki je še neznan in ki mu bo dana naloga, da pomiri dva svetova?

Julijan je molčal; bil je vsevdli prestrašen in bled.

— Pojavil se bo, — je nadaljeval Maksim — kakor blisk iz oblakov in kakor blisk bo rušil in razsvetljeval. Strahoten bo in neustrašen. Vanj se bodo zlivali dobro in hudo, ponižnost in ponos, kakor se luč in senca zlivata v tuftranjo zoro. In ljudje ga ne bodo blagorovali le zbog njegovega usmiljenja, ampak tudi zavoljo njegove krutosti, kajti v njem bosta združeni bogupodobna moč in lepota.

— Učitelj, — je vzkliknil car, — vse to vidim v tvojih očeh. Reci, da si ti sam — Neznavec, in blagorval te bom in bom krenil za tabo!

— Ne, dragi sin. Jaz sem luč njegove luči, duh njegovega duha. Nisem pa on. Jaz sem up in predhodnik.

— Čemu se skrivaš pred ljudmi. Pokaži se jim, da te spoznajo . . .

— Ni še prišla moja ura. — je odvrnil Maksim. Nisem prvič na svetu in nisem tudi zadnjič. Ljudje se me boje in me včasih imenujejo velikega modrijana, včasih zapeljivca, drugičkrat spet čarovnika — Orfeja, Pitagoro, Maksima Efeškega. Toda jaz sem — Neimenovan. Nemih ust in zakritega obraza hodim mimo množic. Kaj bi naj povedal množici? Še besedice bi ne mogla razumeti. Skrivnost moje ljubezni in moje svobode hi ji bila strašnejša od same smrti. Oni iz množice so tako daleč od mene, da me niti ne križajo in ne kamenjajo, kakor so stortli s svojimi preroki, ker me ne spoznajo. Živim v grobovih in govorim z mlčki, povzpenjam se na najvišje vrhanice in govorim z zvezdami, zahajam v puščave in poslušam, kako trava raste, kako morski valovi stokajo, kako zemeljsko srce utripa. — prisluskujem, ni li že prišla moja ura. Toda tisti čas se ni napočil in tako spet odhajam kakor senca, molčečih ust in zastrtega obraza.